

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/24/2020
Identifikačné číslo spisu:	2514206059
Dátum vydania rozhodnutia:	29.09.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:2514206059.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a sudcov JUDr. Mariána Sluka, PhD. a JUDr. Ing. Jána Gandžalu, PhD., v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951 proti žalovanému P., bytom T., o zaplatenie 3 798,16 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 4C/26/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 04. septembra 2019, sp. zn. 24Co/90/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 04. septembra 2019, sp. zn. 24Co/90/2019 a rozsudok Okresného súdu Piešťany zo 17. októbra 2018, č. k. 4C/26/2015-75 vo výroku, ktorým zamietol žalobu v časti uplatnených zmluvných úrokov po zosplatnení úveru a vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Piešťany na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 17. októbra 2018, č. k. 4C/26/2015-75 vo výroku I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 071,19 € a 5,0 % ročný úrok z omeškania zo sumy 3 798,16 € od 22. augusta 2014 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo výroku II. žalobu v časti o zaplatenie sumy 3,24 €, v časti o zaplatenie sumy 60 €, v časti o zaplatenie 17,9% ročného úroku zo sumy 3 798,16 € od 22. augusta 2014 do zaplatenia a v časti o zaplatenie 5,0% ročného úroku z omeškania zo sumy 273,03 € od 22. augusta do zaplatenia, zamietol.

Vo výroku III. priznal žalobkyni proti žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 24,50%, o výške ktorej rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 52 ods. 1 až 4 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1, § 261 ods. 1, § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka, § 1 ods. 1 a 2, § 2 písm. a/, b/ a d/, § 9 ods. 1 vetá prvá zákona o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách. Súd dospel k záveru, že žaloba je čiastočne dôvodná, čo do istiny, dohodnutých úrokov z úveru iba do zosplatnenia úveru a úrokov z omeškania z nezaplatenej istiny. Vo zvyšku súd žalobu zamietol.

Dospel k záveru, že žalovaný sa tým, že žalobkyni nesplatil úver do 19. augusta 2014, dostal do omeškania nasledujúcim dňom po predčasnej splatnosti úveru (teda dňom 20. augusta 2014) a od tohto dňa je povinný platiť žalobkyni úroky z omeškania, nie však už úroky z úveru. Taktiež mal za to, že z uplatneného príslušenstva nemožno priznať ďalšie príslušenstvo. Zároveň nepriznal aj žalobkyňou uplatnené poplatky, nakoľko takýto nárok nebol preukázaný. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Proti uvedenému rozhodnutiu súdu prvej inštancie podala žalobkyňa odvolanie v zamietajúcej časti uplatneného nároku na zmluvné úroky po zosplatnení úveru a úrokov z omeškania zo zmluvného úroku, vyčíslených ku dňu zosplatnenia a vo výroku o trovách konania.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo 04. septembra 2019, sp. zn. 24Co/90/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a žalovanému priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd vykonal vo veci dostatočné dokazovanie, dospel k správnym skutkovým zisteniam, vyvodil správny právny záver, svoje rozhodnutie náležitým a presvedčivým spôsobom odôvodnil. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že úroky z úveru prináležia veriteľovi len za čas do splatnosti dlhu a následne sa dlžník dostáva do omeškania a je povinný platiť úroky z omeškania. Odvolací súd sa zároveň stotožnil aj so záverom týkajúcim sa zamietnutia uplatneného nároku na zaplatenie úrokov z omeškania zo zmluvného úroku z úveru, keď nie je možné priznať príslušenstvo z príslušenstva. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 v spojení s 396 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), a to v časti výroku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí uplatneného nároku zmluvných úrokov po zosplatnení úveru a vo výroku o náhrade trov konania. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Mala za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keď súd v danej veci aplikoval správny právny predpis, avšak nesprávne ho interpretoval. Podľa názoru dovolateľky nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení. Poukázala na ustanovenie § 502 ods. 1 a § 503 ods. 3 Obchodného zákonníka. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušil a zároveň, aby zrušil aj rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku II. (o zamietnutí uplatnených úrokov po zosplatnení úveru) a vo výroku III. (náhrada trov konania) a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu - žalobkyňa, v neprospech ktorej bolo rozhodnuté, zastúpená v súlade s § 429 ods. 2 písm. b/ CSP, skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné, a preto je potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť v zamietajúcom výroku žalobou uplatnených zmluvných úrokov po zosplatnení úveru a vo výroku o náhrade trov konania a vec v rozsahu zrušenia vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1, 2 a § 450 CSP).

6. Dovolateľka vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania na základe ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi

dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

7. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (nie skutkovú) hmotnoprávnej alebo procesnoprávnej povahy, ktorú odvolací súd riešil a na jej riešení založil svoje rozhodnutie. Otázka relevantná podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

8. Z dovolania je zrejmé, že žalobkyňa za doposiaľ dovolacím súdom neriešenú právnu otázku považuje otázku existencie a výšky nároku na zaplatenie zmluvného úroku po predčasnom zosplatnení úveru, pričom zastáva právny názor, že nárok na zaplatenie zmluvného úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení.

9. Právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku. Prípustnosť dovolania treba preto posudzovať podľa stavu v čase jeho podania. V posudzovanej veci žalobkyňa v dovolaní zákonom zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku, ktorá v čase podania dovolania (02. októbra 2019) skutočne ešte nebola dovolacím súdom vyriešená. Na prípustnosti podaného dovolania žalobkyne podľa

§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP nemení nič ani skutočnosť, že v čase po jeho podaní už najvyšší súd predmetnú otázku riešil v druhovo totožnej veci tej istej dovolateľky, a to uznesením zo 16. júna 2020, sp. zn. 5Cdo/42/2020 (ako aj v ďalších rozhodnutiach, a to napr. 1Cdo/94/2019, 3Cdo/113/2019, 7Cdo/118/2019).

10. V rozhodnutí, sp. zn. 5Cdo/42/2020, dospel dovolací súd k záveru, že zmluva o úvere uzavretá medzi stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou podliehajúcou zákonu

č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch. Tento zákon ale nepokrýva všetky otázky vzniku úverového zmluvného vzťahu, práv a povinností strán, ktoré zo zmluvného vzťahu vyplývajú, riešenia otázok, na akú dobu je dlžník povinný platiť úroky z poskytnutého úveru, vzťah úrokov z úveru a úrokov z omeškania, výšku úrokov z omeškania, ktoré sú predmetom úpravy Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere je v zmysle § 261 ods. 6 písm. d/ Obchodného zákonníka v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere tzv. absolútnym obchodom, a preto bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy o úvere je potrebné pri posudzovaní tohto právneho vzťahu vychádzať aj z ustanovení Obchodného zákonníka o zmluve o úvere § 497 a nasledujúcich. Ustanovenia Občianskeho zákonníka sa v prípade právneho vzťahu, účastníkom ktorého je spotrebiteľ, použijú vtedy, ak v Občianskom zákonníku existuje také ustanovenie, ktoré je možné prednostne aplikovať (§ 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

10.1. Z ustanovení § 497 a § 502 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že zmluva o úvere nemôže byť dohodnutá ako bezúročná. U spotrebiteľských úverov je jednou z náležitostí, ktoré musí zmluva obsahovať, uvedenie doby trvania zmluvy (§ 9 ods. 2 písm. d/ zákona o spotrebiteľských úveroch). To znamená, že doba trvania zmluvy pri jej vzniku

je časovo ohraničená. V súčasnej právnej úprave zmluvy o úvere absentuje explicitná úprava konečného okamihu povinnosti dlžníka platiť úroky z poskytnutých peňažných prostriedkov, v § 502 ods. 1 veta prvá Obchodného zákonníka je uvedené len to, že dlžník je povinný platiť veriteľovi úroky z úveru od doby poskytnutia peňažných prostriedkov.

10.2. Zo žiadneho ustanovenia Obchodného zákonníka, Občianskeho zákonníka či zákona o spotrebiteľských úveroch nevyplýva zákaz dohody účastníkov úverovej zmluvy o povinnosti dlžníka platiť úroky z úveru až do úplného splatenia úveru. Obchodný zákonník ani Občiansky zákonník nemodifikuje moment trvania záväzku platiť úrok ani jeho výšku v prípade omeškania dlžníka s platením úveru ani v prospech dlžníka, ani v prospech veriteľa.

10.3. Za situácie, že dlžník z úverového vzťahu porušil povinnosť splácať úver, v dôsledku čoho došlo k jeho zosplatneniu veriteľom, je nutné dospieť k záveru, že neexistuje rozumný dôvod na to, prečo by dlžník nemal platiť úroky z úveru, ktoré sú odplatom

za poskytnutý úver, a to vo výške, na akej sa s veriteľom dohodol. Peňažnými prostriedkami, resp.

proti hodnotou za ne získanou dlžník disponuje, zmluvné povinnosti porušil a z porušenia povinností profitovať nemôže, keďže zmluvné úroky sú spravidla vyššie ako úroky z omeškania.

10.4. Zosplatenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa; podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná. Veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena. Záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania.

Inak povedané, dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednanja, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

10.5. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojednanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny, postavenie spotrebiteľa zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú, ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

10.6. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednanja, ktoré umožňuje navýšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navýšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny

po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

10.7. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednanja nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

11. Najvyšší súd preto vo veci, sp. zn. 5Cdo/42/2020, dospel k záveru, že „v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“.

12. S daným záverom sa stotožňuje i senát 9Cdo najvyššieho súdu v prejednávanej veci. Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu

v dovolaní napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto časti zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.